

Politiets sikkerhetstjenestes trusselvurdering 2004

1. Innledning
2. Internasjonal terrorisme
3. Politisk ekstremisme
4. Etterretningsvirksomhet
5. Spredning av masseødeleggelsesvåpen
6. Trusler mot norske interesser i utlandet

1. Innledning

Politiets sikkerhetstjenestes trusselvurdering har tjenestens lovpålagte oppgaver som utgangspunkt, og dette gjenspeiles i vurderingens tematiske oppbygning. Hvert hovedpunkt i vurderingen gir en kortfattet status for trusselsituasjonen slik den framstår, samt en vurdering av forventet utvikling med tidshorisont på om lag ett år. Dette gir også prioriteringene av arbeidet i PST.

2. Internasjonal terrorisme

Internasjonal terrorisme preger fortsatt den sikkerhetspolitiske situasjonen i og utenfor Norge. Trusselnivået knyttet til internasjonal terrorisme varierer over tid, og kan raskt endre seg. Våren 2004 vurderes den generelle terrortrusselen mot norske interesser i Norge som lav. For noen utenlandske interesser vurderes terrortrusselen som noe høyere. Terroraksjonene i 2003 viste at internasjonale ekstreme islamister fortsatt har intensjon om og kapasitet til å gjennomføre terroraksjoner mot vestlige og andre mål. Vestlige mål i kjerneområdene for de ekstreme islamistiske gruppene vil trolig være særlig utsatt. Videre vil europeiske land fremdeles være attraktive for internasjonale ekstreme islamister, både som oppholdssted for ulike støttegrupper, og som arena for nye aksjoner. Planlagte terroraksjoner har i løpet av de siste par årene blitt avverget av sikkerhetstjenestene i en rekke land. Trusselen fra al-Qaida i mai 2003 markerte at også Norge befinner seg i den gruppen av land al-Qaida mener er legitime og hensiktsmessige å ramme.

Al-Qaida, eller grupper inspirert av al-Qaida, har de siste årene stått bak en lang rekke forskjellige aksjoner med følgende fellestrekk:

- aksjonene er basert på bruk av enkle og konvensjonelle metoder, så som bruk av biler, bomber, håndvåpen og håndgranater
- det er hovedsakelig benyttet selvmordsaksjonister, alene, flere sammen, eller i kombinasjon med bevæpnet personell, for å sikre et vellykket utfall
- aksjonene har båret preg av høy presisjon og har vært godt planlagt og koordinert

Al-Qaidas virksomhet er videre preget av langsiktighet, tålmodighet og utholdenhet.

Operasjonsgrupper har ved flere anledninger vist at de har tid til å vente med aksjoner, enkelte ganger over flere år, til sjansene for å lykkes er størst mulig. Ekstrem islamisme representerer fremdeles en betydelig trussel mot den internasjonale sikkerheten, og nye terroraksjoner må forventes også utover i 2004.

3. Politisk ekstremisme

Begrepet politisk ekstremisme viser til aksepten for og bruken av vold som middel for å oppnå politiske mål. I Norge eksisterer flere organisasjoner, grupper og miljøer som benytter seg av vold, tvang eller trusler for å fremme et politisk syn eller konkrete saker. Deres virksomhet og metodebruk bidrar til å skape frykt og utrygghet.

Aktivitetsnivået i deler av det høyreekstreme miljøet har vært vesentlig høyere i 2003 enn i 2002. Flere grupper har jobbet målrettet for å rekruttere nye medlemmer, og det forventes at denne rekrutteringsvirksomheten vil fortsette også i 2004. Et fellestrekk hos de fleste gruppene med hensyn til ideologi, er at de er rasistiske, antisemittiske og anti-statlige. De har et positivt syn på bruk av vold som virkemiddel, og enkelte miljøer har gjennomført øvelser med et militært preg.

I tillegg til de høyreekstreme miljøene, finnes det også andre ekstreme grupper som kan true med og gjennomføre voldelige aksjoner. Dette gjelder i særlig grad voldelige autonome grupper og voldelige dyrevernere.

Trusler mot myndighetspersoner som kongefamilien, regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter fremsettes jevnlig fra ulike aktører. Et eksempel på slike aktører er mentalt forstyrrede personer. Trusler fra slike personer mot medlemmer av kongefamilien er ofte av mer permanent karakter, mens øvrige myndighetspersoner er utsatt for mer saksrelaterte og tidsbegrensede trusler.

4. Etterretningsvirksomhet

En rekke forhold gjør Norge interessant for andre lands etterretningstjenester. Norge forvalter store naturressurser, er teknologisk langt fremme blant annet innen petroleumssektoren, engasjerer seg internasjonalt politisk så vel som militært, og er dessuten tilholdssted for personer og miljøer fra en rekke konfliktområder.

Den mest omfattende aktiviteten utøves av etterretningsoffiserer som opererer under dekke av diplomatisk virksomhet, offisielle oppdrag eller annen legal representasjon. Offiserene har god skolering, behersker flere fremmedspråk, fremstår som interessante samtalepartnere og er meget dyktige i sine dekkstillinger.

Etterretningsoffiserenes arbeid rettes i stor grad mot norske borgere, og deres mål er som oftest å etablere personlige relasjoner som derigjennom kan tjene etterretningsformål. I sin informasjonsinnhenting henvender offiserene seg blant annet til en rekke offentlige organer, departementer, politiske institusjoner, bedrifter, finansinstitusjoner, utdannings- og forskningsinstitusjoner samt humanitære organisasjoner. Enkelte lands etterretningstjenester er også engasjert i flyktningsespionasje. Det er grunn til å tro at etterretningsvirksomheten mot norske interesser fortsatt vil være på et høyt nivå.

5. Spredning av masseødeleggelsesvåpen

Trusselen om spredning av masseødeleggelsesvåpen og deres leveringsmidler har tradisjonelt vært fokusert på staters programmer for slike våpen. De senere årene har det imidlertid også blitt et stadig større internasjonalt fokus på ikke-statlige aktørers interesse og mulige intensjon om bruk av masseødeleggelsesvåpen i terroraksjoner.

De internasjonale eksportkontrollregimene har som målsetting å hindre ulovlig handel med utstyr relevant for produksjon av masseødeleggelsesvåpen. De kontrollmekanismene som er iverksatt har ført til at oppkjøpene av teknologi har blitt stadig mer fordekt og sofistikert. Bruk av mellommenn, frontfirmaer, falske sluttbrukerklæringer, transittland, forsendelsesmetoder via frihavner og tollfrie soner, er utbredt. En eksportør kan således handle i god tro uten å være klar over at teknologien vil kunne bli brukt til våpenformål.

Øvrige potensielle kilder til spredning av komponenter og kunnskap som kan anvendes i et masseødeleggelsesprogram, er forsknings- og utdanningsinstitusjoner samt enkeltpersoner som besitter spesiell kunnskap. Enkelte forsknings- og utdanningsinstitusjoner har tilegnet seg høy kompetanse på områder som kan anvendes i utviklingen av masseødeleggelsesvåpen. Institusjonene vil derfor kunne være mål for aktører som ønsker å skaffe seg kompetanse til å utvikle slike våpen.

6. Trusler mot norske interesser i utlandet

Ulike norske utenlandsengasjement har medført at Norge til en viss grad er blitt mer synlig i internasjonal sikkerhetspolitikk. Økt synlighet øker også sjansen for å bli utsatt for ulike former for trusler. Slike trusler kan omfatte terrorisme og sabotasje, ulovlig etterretningsvirksomhet, eller andre former for kriminalitet, og kan rette seg mot diplomatiske representasjoner, økonomiske interesser så vel som mot enkeltpersoner som oppholder seg i utlandet.

Et økt trusselnivå internasjonalt kan også føre til økte trusler mot norske interesser i utlandet. Trusselnivået vil imidlertid variere, og vil i stor grad være preget av usikkerhet også i et kort tidsperspektiv.